

VAIKŲ FIZINIS RAŠTINGUMAS IR JO VERTINIMO YPATUMAI. TEORINĖ ANALIZĖ

Audronė Vizbarienė¹

1 Kauno kolegija Higher Education Institution

V. Pavardė: A. Vizbarienė
E. puslapis: www.kaunokolegija.lt
E. paštas: audrone.vizbariene@go.kauko.lt
Institucija: Kauno kolegija
Adresas: Pramonės pr. 20, Kaunas
Telefono nr.: +370 67347956
Tyrimų kryptis (-ys): Edukologija S007

Tyrimo tematika, problematika, tikslas. Dažniausiai cituojamas fizinio raštingumo (FR) sąvokos apibrėžimas, pateiktas tarptautinės fizinio raštingumo asociacijos, skamba kaip „motyvacija, pasitikėjimas savimi, fizinė kompetencija, žinios ir supratimas, padedantys vertinti ir prisiimti atsakomybę už įsitraukimą į fizines veiklas visą gyvenimą“ (IPLA, 2017). Pasaulio sveikatos organizacijos „Bendrajame fizinio aktyvumo veiksmų plane 2018–2030“ (World Health Organization, 2018) FR minimas kaip viena iš kokybiško fizinio ugdymo krypčių, tačiau mokslo pasaulyje vis dar diskutuojama tiek dėl pačios FR sąvokos, tiek dėl jo vertinimo instrumentų (Shearer et al., 2021). Lietuva, kartu su dauguma kitų Europos šalių, dar tik pradeda atsigręžti į FR konceptą (Carl et al., 2023). Dar nėra atlikta tyrimų, vertinančių vaikų FR ar atskirus jo komponentus, taikant pasaulyje pripažintus FR vertinimo instrumentus. Taip pat nėra tyrimų, vertinančių šių instrumentų patikimumą ir validumą Lietuvos vaikų populiacijoje, todėl teorinė pasaulio praktikos, vertinant vaikų FR analizė, svarbi planuojant šio pobūdžio tyrimus Lietuvoje. **Tyrimo tikslas** - teoriškai atskleisti vaikų fizinio raštingumo vertinimo ypatumus ir jų taikymo galimybes ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikams.

Reikšminiai žodžiai: fizinis raštingumas, ikimokyklinis amžius, priešmokyklinis amžius, vaikai, vertinimas

Tyrimo metodai: Mokslinių publikacijų (duomenų bazėse „EBSCO“, „SAGE“, „Springer Journals“, „Taylor & Francis Journals“) ir fizinio raštingumo vertinimo priemonių (oficialiose priemonių rengėjų svetainėse) analizė.

Rezultatai ir (arba) išvados. Populiariausios vaikų FR vertinimo priemonės sukurtos Kanadoje „Pasas gyvenimui“ (angl. Passport for Life, PFL), „Jaunimo fizinio raštingumo vertinimas“ (angl. Physical Literacy Assessment for Youth, PLAY) ir „Kanados fizinio raštingumo vertinimo antroji versija“ (angl. Canadian Assessment of Physical Literacy, CAPL-2). Šios priemonės skirtos įvertinti keturis esminius ir tarpusavyje susijusius FR elementus: emocinį – motyvacija ir pasitikėjimas; elgesio – įsitraukimas į fizines veiklas; kognityvinį – žinios ir supratimas; fizinį – fizinė kompetencija. FR vertinimo priemonės „Jaunimo fizinio raštingumo vertinimas“ (angl. Physical Literacy Assessment for Youth, PLAY) ir „Kanados fizinio raštingumo vertinimo antroji versija“ (angl. Canadian Assessment of Physical Literacy, CAPL-2) skirtos mokyklinio amžiaus vaikams (7-12 metų). Ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikų vertinimui galima naudoti „Pasas gyvenimui“ (angl. Passport for Life, PFL) instrumentą ir naują Australijoje sukurtą instrumentą – „Vaikų fizinio raštingumo klausimyną“ (angl. Physical Literacy in Children Questionnaire, PL-C Quest). Dar nėra atlikta tyrimų, nustatančių šio instrumento validumą ir patikimumą ikimokyklinio-priešmokyklinio amžiaus vaikų populiacijoje.

Originalumas ir (arba) praktinis reikšmingumas. Tyrimo metu išanalizuoti vaikų fizinio raštingumo instrumentai gali būti naudingi ne tik bandant pritaikyti juos Lietuvos vaikų populiacijai, bet ir kasdieniniame ikimokyklinio-priešmokyklinio ugdymo pedagogo darbe, ugdant ir vertinant vaikų fizinį raštingumą.